Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

4 päivänä maaliskuuta 2020*

Ennakkoratkaisupyyntö – Jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentäminen – Televiestintäpalvelut – Avoimen televiestintäverkon tarjoamisen toteuttaminen – Direktiivi 97/13/EY – Yksittäisistä toimiluvista perittävät maksut – Siirtymäjärjestely, jolla otetaan käyttöön maksu, jolla mennään pidemmälle kuin mitä direktiivissä 97/13 sallitaan – Ylimmän oikeusasteen sellaisen tuomion oikeusvoima, jota pidetään unionin oikeuden vastaisena

Asiassa C-34/19,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (Lazion alueellinen hallintotuomioistuin, Italia) on esittänyt 11.12.2018 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 17.1.2019, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Telecom Italia SpA

vastaan

Ministero dello Sviluppo Economico ja

Ministero dell'Economia e delle Finanze,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J.-C. Bonichot, varapresidentti R. Silva de Lapuerta (esittelevä tuomari) sekä tuomarit M. Safjan, C. Toader ja N. Jääskinen,

julkisasiamies: E. Tanchev,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Telecom Italia SpA, edustajanaan F. Lattanzi, avvocato,

– Italian hallitus, asiamiehenään G. Palmieri, avustajanaan P. Gentili, avvocato dello Stato,

– Euroopan komissio, asiamiehinään L. Malferrari ja L. Nicolae,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee telepalvelualan yleisten valtuutusten ja yksittäisten toimilupien yhteisistä puitteista 10.4.1997 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/13/EY (EYVL 1997, L 117, s. 15) 22 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Telecom Italia SpA sekä Ministero dello Sviluppo Economico (talouskehitysministeriö, Italia) ja Ministero dell'Economia e delle Finanze (talous- ja valtiovarainministeriö, Italia) ja jossa on kyse Telecom Italia SpA:lle asetetusta velvollisuudesta maksaa maksu, joka perustuu Telecom Italia SpA:n vuoden 1998 liikevaihtoon.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Direktiivin 97/13 johdanto-osan 2, 12 ja 26 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(2) televiestinnän infrastruktuurin ja kaapelitelevisioverkkojen vapauttamista koskevasta vihreästä kirjasta käytyjä neuvotteluja koskevassa 25 päivänä tammikuuta 1995 annetussa komission tiedonannossa todetaan tarve antaa yhteisön tasolla noudatettavat säännöt, joilla varmistetaan, että yleisten valtuutusten ja yksittäisten toimilupien järjestelmät perustuvat oikeasuhtaisuuden periaatteeseen ja että ne ovat julkisia, ketään syrjimättömiä ja avoimia; tulevien televiestinnän säädöspuitteiden toteuttamisesta 18 päivänä syyskuuta 1995 annetussa neuvoston päätöslauselmassa – – määritellään avaintekijäksi näiden unionin säännöspuitteiden toteuttamiselle, että laaditaan toissijaisuusperiaatteen mukaisesti jäsenvaltioiden yleisiä valtuutuksia ja yksittäisiä toimilupajärjestelmiä koskevat yhteiset periaatteet, jotka perustuvat tasasuhtaisesti jakautuviin oikeuksiin ja velvollisuuksiin; näiden periaatteiden olisi katettava kaikki telepalvelujen tarjoamista sekä sen edellyttämän infrastruktuurin perustamista ja/tai toimintaa varten tarvittavat valtuutukset,

– –

(12) yrityksille osana valtuutusmenettelyjä määrättävien maksujen on perustuttava puolueettomiin, ketään syrjimättömiin ja avoimiin arviointiperusteisiin,

– –

(26) tätä direktiiviä sovelletaan sekä nykyisiin että tuleviin valtuutuksiin; tiettyjä toimilupia on myönnetty määräajoiksi, jotka jatkuvat vielä 1 päivän tammikuuta 1999 jälkeen; tällaisiin valtuutuksiin sisältyvät yhteisön oikeuden vastaiset määräykset, erityisesti ne, joissa annetaan luvanhaltijoille erityis- tai yksinoikeuksia, ovat Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti pätemättömiä asiaa koskevissa yhteisön säädöksissä ilmoitetuista päivämääristä alkaen; muiden oikeuksien osalta, jotka eivät vaikuta muiden yritysten etuihin yhteisön oikeuden perusteella, jäsenvaltiot voivat pidentää niiden voimassaoloa korvausvaatimusten välttämiseksi – –”.

4 Direktiivin 3 artiklan 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on varmistettava, että telepalveluja ja/tai televerkkoja voidaan tarjota joko ilman valtuutusta tai yleisten valtuutusten perusteella, joita voidaan tarvittaessa täydentää oikeuksilla ja velvollisuuksilla, jotka edellyttävät hakemusten tapauskohtaista arviointia ja joista seuraa yhden tai useamman yksittäisen toimiluvan myöntäminen. – –”

5 Mainitun direktiivin 6 artiklassa, jonka otsikko on ”Yleisiin valtuutuksiin liittyvistä menettelyistä perittävät maksut”, säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on varmistettava, että valtuutusmenettelyjen osana yrityksiltä perittävillä maksuilla on ainoastaan tarkoitus kattaa sovellettavan yleisen valtuutuksen myöntämisestä, käsittelystä, valvonnasta ja täytäntöönpanosta aiheutuvat hallinnolliset kulut, sanotun kuitenkaan rajoittamatta liitteen mukaisia yleispalvelun tarjoamiseen liittyviä maksuja. Näitä maksuja koskevat tiedot on julkaistava asianmukaisella ja riittävän yksityiskohtaisella tavalla, jotta ne ovat helposti saatavilla.”

6 Saman direktiivin 11 artiklassa, jonka otsikko on ”Yksittäisistä toimiluvista perittävät maksut”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että osana valtuutusmenettelyä yrityksille määrättävillä maksuilla pyritään ainoastaan kattamaan sovellettavan yksittäisen toimiluvan myöntämisestä, käsittelystä, valvonnasta ja toimeenpanosta aiheutuvat hallinnolliset kulut. Yksittäistä toimilupaa koskevien maksujen on oltava suhteessa tehtyyn työhön ja ne on julkaistava aiheellisella ja riittävän yksityiskohtaisella tavalla niiden saattamiseksi helposti saataville.

2. Sen estämättä, mitä 1 kohdassa säädetään, jäsenvaltiot voivat, jos käytettävät voimavarat ovat niukat, sallia, että niiden kansalliset sääntelyviranomaiset perivät maksuja, joilla pyritään varmistamaan näiden voimavarojen mahdollisimman tehokas käyttö. Näiden maksujen on oltava ketään syrjimättömiä ja niissä on erityisesti otettava huomioon tarve edistää uusien palvelujen ja kilpailun kehittymistä.”

7 Direktiivin 97/13 22 artiklassa, jonka otsikko on ”Direktiivin voimaantulopäivänä voimassa olevat valtuutukset”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on pyrittävä kaikin tavoin saattamaan tämän direktiivin voimaantulopäivänä voimassa olevat valtuutukset tämän direktiivin säännösten mukaisiksi 1 päivään tammikuuta 1999 mennessä.

2. Jos tämän direktiivin säännösten soveltamisesta seuraa voimassa olevien valtuutusehtojen [oikeammin: voimassa olevien valtuutusten ehtojen] muutoksia, jäsenvaltiot voivat jatkaa ehtojen voimassaoloaikaa, lukuun ottamatta yhteisön oikeuden nojalla lopetettuja tai lopetettavia erityis- tai yksinoikeuksia luvanhaltijalle antavia ehtoja edellyttäen, että tämä voidaan toteuttaa vaikuttamatta muiden yritysten yhteisön oikeuden, mukaan lukien tämä direktiivi, mukaisiin oikeuksiin. Tässä tapauksessa jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle tätä varten toteutettavista toimista ja niiden perusteista.

3. Tämän direktiivin voimaantulopäivänä voimassa oleviin valtuutuksiin sisältyvät velvoitteet, joita ei ole saatettu tämän direktiivin säännösten mukaisiksi 1 päivään tammikuuta 1999 mennessä, lakkaavat olemasta voimassa, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 2 kohdan säännösten soveltamista.

Komissio voi, kun siihen on perusteltua aihetta, jäsenvaltion pyynnöstä tämän osalta lykätä tätä päivämäärää.”

8 Kyseisen direktiivin 25 artiklan, jonka otsikko on ”Täytäntöönpano”, ensimmäisessä kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viipymättä ja viimeistään 31 päivänä joulukuuta 1997. Niiden on ilmoitettava tästä komissiolle viipymättä.”

9 Direktiivin 26 artiklassa, jonka otsikkona on ”Voimaantulo”, säädetään seuraavaa:

”Tämä direktiivi tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä.”

Italian oikeus

Posti- ja televiestintäkoodeksi

10 Direktiivin 97/13 täytäntöönpanoon asti valtiolla oli yksinoikeus yleiseen televiestintäpalveluun Italiassa posti- ja televiestintäkoodeksin (codice postale e delle telecomunicazioni) 1 §:n 1 momentin nojalla; tämä koodeksi oli posti-, postipankki- ja teletoimintaa koskevan yhtenäistetyn lainsäädännön hyväksymisestä 29.3.1973 annetun tasavallan presidentin asetuksen nro 156 (decreto del presidente della Repubblica n. 156 – Approvazione del testo unico delle disposizioni legislative in materia postale, di bancoposta e di telecomunicazioni; GURI nro 113, Supplemento ordinario, 3.5.1973) liitteenä.

11 Posti- ja televiestintäkoodeksin 188 §:ssä säädettiin seuraavaa:

”Toimiluvan haltijan on suoritettava valtiolle vuotuinen maksu siten kuin siitä säädetään tässä tai jossain muussa asetuksessa tai niin kuin toimiluvassa määrätään.”

12 Tämä maksu laskettiin suhteellisena osuutena luvan kohteena olevan palvelun perusteella saadusta bruttotulosta tai bruttotuotosta, josta ensin vähennettiin summa, joka maksettiin julkisen verkon toimiluvan haltijalle.

Asetus nro 318/1997

13 Direktiivi 97/13 on pantu täytäntöön erityisesti yhteisön direktiivien täytäntöönpanosta televiestinnän alalla 19.9.1997 annetulla tasavallan presidentin asetuksella nro 318 (Regolamento per l’attuazione di direttive comunitarie nel settore delle telecomunicazioni; GURI nro 221, Supplemento ordinario, 22.9.1997; jäljempänä asetus nro 318/1997).

14 Asetuksen nro 318/1997 2 §:n 3–6 momentissa säädetään seuraavaa:

”3. Erityis- ja yksinoikeudet, jotka koskevat äänipuhelinpalvelujen tarjoamista ja niihin liittyvien julkisten televiestintäverkkojen asentamista ja käytettäväksi tarjoamista, ovat edelleen voimassa 1.1.1998 asti. – –

4. Tämän asetuksen voimaantulohetkellä voimassa olevia julkista käyttöä koskevia toimilupia ja posti- ja televiestintäkoodeksin 184 §:n 1 momentissa tarkoitettuja valtuutuksia muutetaan [kansallisen sääntelyviranomaisen] aloitteesta ennen 1.1.1999 niiden mukauttamiseksi tämän asetuksen säännösten mukaisiksi.

5. Jos tämän asetuksen säännösten soveltaminen johtaa muutoksiin voimassa olevien toimilupien ja valtuutusten ehdoissa, ehdot – lukuun ottamatta tämän asetuksen nojalla kumottuja tai kumottavia ehtoja, joilla annetaan erityis- tai yksinoikeuksia – pysyvät voimassa tämän kuitenkaan vaikuttamatta oikeuksiin, joita muilla yrityksillä on erityisesti yhteisön oikeuden nojalla.

6. Poiketen 4 ja 5 momentin säännöksistä velvollisuudet, jotka perustuvat toimilupiin tai valtuutuksiin, jotka olivat voimassa tämän asetuksen voimaantulohetkellä ja jotka eivät ole tämän asetuksen säännösten mukaisia, ovat vaikutuksettomia 1.1.1999 lähtien."

15 Asetuksen 6 §:n 20 momentissa säädetään seuraavaa:

"– – yrityksille yksittäistä toimilupaa koskevassa menettelyssä määrättävillä maksuilla pyritään yksinomaan kattamaan toimiluvan käsittelystä sekä palvelun hallinnoinnin ja toimilupien ehtojen noudattamisen valvonnasta aiheutuvat hallinnolliset kulut. – –"

16 Asetuksen 21 §:n 2 momentin sanamuoto on seuraava:

"Jollei tässä asetuksessa nimenomaisesti toisin säädetä, voimassa olevia televiestintää koskevia säännöksiä sovelletaan edelleen. Erityisesti posti- ja televiestintäkoodeksin 188 §:n säännöksiä sovelletaan edelleen 6 §:n 20 ja 21 momentin mukaisiin tarkoituksiin siihen saakka, kunnes [kansallinen sääntelyviranomainen] toisin päättää."

23.12.1998 annettu laki nro 448

17 Julkisten varojen käyttämisestä talouden vakauden ja kehityksen edistämiseksi 23.12.1998 annetun lain nro 448 (Legge n. 448 – Misure di finanza pubblica per la stabilizzazione e lo sviluppo; GURI nro 302, Supplemento ordinario, 29.12.1998) 20 §:n 3 momentissa säädetään seuraavaa:

"[Posti- ja televiestintäkoodeksin] 188 §:n säännöksiä ei sovelleta enää 1.1.1999 lähtien televiestintäalan julkisten palvelujen tarjoajiin."

18 Asetuksen nro 318/1997 21 §:n 2 momentti kumottiin lain nro 448 20 §:n 4 momentilla.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

19 Telecom Italia oli posti- ja televiestintäkoodeksin 188 §:n nojalla televiestintäalan julkisen palvelun yksinomaisen toimiluvan haltija.

20 Ministero delle Comunicazionin (viestintäministeriö, Italia) 9.7.2003 antamalla huomautuksella Telecom Italiaa kehotettiin maksamaan 31 118 630,05 euroa toimilupamaksun maksamatta olevana osana varainhoitovuodelta 1997 ja 41 025 043,06 euron suuruinen määrä toimilupamaksun maksamatta olevana osana varainhoitovuodelta 1998.

21 Telecom Italia riitautti kyseisen huomautuksen Tribunale amministrativo regionale per il Laziossa (Lazion alueellinen hallintotuomioistuin, Italia), joka esitti unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksen, joka johti 21.2.2008 annettuun tuomioon Telecom Italia (C-296/06, EU:C:2008:106).

22 Mainitun tuomion 45 kohdassa unionin tuomioistuin katsoi, että direktiivi 97/13 on esteenä sille, että jäsenvaltio vaatii operaattoria, joka on yleisten televiestintäpalvelujen yksinoikeuden aikaisempi haltija, suorittamaan maksun, joka vastaa aiemmin edellä mainitun yksinoikeuden vastikkeena perittyä määrää, vuoden ajan siitä päivästä lähtien, johon mennessä mainittu direktiivi oli saatettava osaksi kansallista oikeusjärjestystä, eli 31.12.1998 asti.

23 Tämän saman tuomion valossa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoi 15.12.2008 antamassaan tuomiossa nro 11386, että maksu oli maksettava vuodelta 1998.

24 Telecom Italia riitautti kyseisen tuomion Consiglio di Statossa (ylin hallintotuomioistuin, Italia), joka vahvisti 1.12.2009 antamallaan tuomiolla nro 7506, että vaatimus maksun maksamisesta vuodelta 1998 oli unionin oikeuden mukainen erityisesti 21.2.2008 annetun tuomion Telecom Italia (C-296/06, EU:C:2008:106) valossa.

25 Telecom Italia katsoi, että sille oli aiheutunut vahinkoa siitä, että Consiglio di Stato oli tulkinnut virheellisesti 21.2.2008 annettua tuomiota Telecom Italia (C-296/06, EU:C:2008:106), ja se haastoi Italian valtion Corte d'appello di Romaan (Rooman muutoksenhakutuomioistuin, Italia) vedoten sen siviilioikeudelliseen vastuuseen lainkäyttötehtävien virheellisestä hoitamisesta; kyseinen tuomioistuin hyväksyi tämän yhtiön esittämän vaatimuksen 31.1.2012 antamallaan ratkaisulla ja totesi, että unionin oikeutta oli selvästi rikottu.

26 Tämän ratkaisun johdosta Telecom Italia vaatii pääasiassa kyseessä olevalla kanteella ennakkoratkaisua pyytänyttä tuomioistuinta toteamaan, että myös vuoden 1998 maksuna vaaditut määrät ovat perusteettomia, ja näin ollen jättämään soveltamatta Consiglio di Staton 1.12.2009 antamassa tuomiossa nro 7506 oikeusvoimaisesti todettua.

27 Tässä yhteydessä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on epävarma direktiivin 97/13 ulottuvuudesta ja siitä, ovatko kansallinen säännöstö ja Consiglio di Staton siitä tekemä tulkinta yhteensopivia unionin oikeuden kanssa.

28 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että Consiglio di Staton 1.12.2009 antamassaan tuomiossa nro 7506 esittämän tulkinnan mukaan Telecom Italian oli maksettava maksu vuodelta 1998, koska kyseinen maksu oli vastike televiestintäpalvelua koskevasta toimiluvasta ja koska oli kiistatonta, että Telecom Italian toimilupa pysyi voimassa kyseisenä vuonna ja se jatkoi tällaisen palvelun tarjoamista, vaikkakaan ei enää yksinoikeudella.

29 Tältä osin ennakkoratkaisupyynnöstä käy ilmi, että vuoden 1998 toimilupamaksu laskettiin Telecom Italian liikevaihdon perusteella eikä direktiivin 97/13 6 ja 11 artiklassa tarkoitettujen hallinnollisten kulujen ja valvontakulujen perusteella. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan ei ole poissuljettua, että 21.2.2008 annetusta tuomiosta Telecom Italia (C-296/06, EU:C:2008:106) seuraa, että tämän direktiivin voimaantulon jälkeen televiestintäalan yrityksiltä perittäviä maksuja on säännelty yksinomaan näillä artikloilla.

30 Tästä seuraa ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan se, että Consiglio di Staton tulkinta saattaa olla unionin tuomioistuimen 21.2.2008 antamassaan tuomiossa Telecom Italia (C-296/06, EU:C:2008:106) vahvistaman oikeuskäytännön vastaista, ja mikäli näin on, se pohtii, mitä tästä seuraa, koska Consiglio di Staton 1.12.2009 antama tuomio nro 7506 on lainvoimainen ja se on näin ollen kansallisen oikeuden mukaan oikeusvoimainen.

31 Tässä tilanteessa Tribunale amministrativo regionale per il Lazio on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Voidaanko direktiivin 97/13/EY 22 artiklan 3 kohtaa tulkita siten, että sen nojalla on sallittua pitää voimassa, myös vuoden 1998 osalta, velvoite suorittaa maksu tai korvaus, joka vastaa – koska se on määritetty täsmälleen saman liikevaihdon osuuden perusteella – sitä, joka ennen direktiivin voimaantuloa voimassa olleessa järjestelmässä oli suoritettava?

2) Onko direktiivi 97/13/EY 18.9.2003 yhdistetyissä asioissa C-292/01 ja C-293/01 ja 21.2.2008 asiassa C-296/06 annettujen tuomioiden nojalla esteenä kansalliselle lainvoimaiselle ratkaisulle, jossa kyseistä direktiiviä on sovellettu virheellisesti ja/tai sitä on rikottu, siten, että toinen tuomioistuin, jonka on ratkaistava riita-asia, joka perustuu samaan aineelliseen oikeussuhteeseen mutta joka on vaaditun maksun liitännäisen luonteen vuoksi erilainen kuin lainvoimaisesti ratkaistussa asiassa kyseessä ollut maksu, voi jättää soveltamatta tällaista lainvoimaista tuomiota?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

32 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy ensimmäisellä kysymyksellään, onko direktiivin 97/13 22 artiklan 3 kohtaa tulkittava siten, että se on esteenä kansalliselle säännöstölle, jolla jatketaan vuonna 1998 televiestintäyritykselle, jolla oli voimassa oleva valtuutus kyseisen direktiivin voimaan tullessa, asetettua velvollisuutta maksaa maksu, joka lasketaan liikevaihdon perusteella eikä ainoastaan yleisten valtuutusten ja yksittäisten toimilupien myöntämisestä, käsittelystä, valvonnasta ja täytäntöönpanosta aiheutuvien hallinnollisten kulujen perusteella.

33 Unionin tuomioistuin on jo tarkastellut 21.2.2008 annetussa tuomiossa Telecom Italia (C-296/06, EU:C:2008:106) Telecom Italialle, joka oli yleisten televiestintäpalvelujen yksinoikeuden aikaisempi haltija, asetetun vuosittaisen maksun yhteensoveltuvuutta direktiivin 97/13 kanssa.

34 Mainitussa tuomiossa unionin tuomioistuin totesi, että direktiiviä 97/13 on tulkittava siten, että se on esteenä sille, että jäsenvaltio vaatii operaattoria, joka on yleisten televiestintäpalvelujen yksinoikeuden aikaisempi haltija ja josta on tullut yleisen valtuutuksen haltija, suorittamaan pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen maksun, joka vastaa aiemmin edellä mainitun yksinoikeuden vastikkeena perittyä määrää, vuoden ajan siitä päivästä lähtien, johon mennessä mainittu direktiivi oli saatettava osaksi kansallista oikeusjärjestystä, eli 31.12.1998 asti.

35 Tämän vastauksen jälkeen Tribunale amministrativo regionale per il Lazio katsoi kuitenkin 15.12.2008 antamassaan tuomiossa nro 11386, että maksun maksaminen vuoden 1998 osalta oli yhteensoveltuvaa direktiivin 97/13 kanssa, minkä Consiglio di Stato vahvisti 1.12.2009 antamassaan tuomiossa nro 7506.

36 Tässä yhteydessä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on epävarma direktiivin 97/13 ja erityisesti sen 22 artiklan ulottuvuudesta ja pohtii, onko kansallinen säännöstö, sellaisena kuin Consiglio di Stato on tulkinnut sitä 1.12.2009 antamassaan tuomiossa nro 7506, unionin oikeuden mukainen.

37 Tältä osin on huomautettava yhtäältä, että direktiivin 97/13 26 artiklan mukaan direktiivi tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä, eli 27.5.1997. Kyseisen direktiivin 25 artiklassa jäsenvaltiot velvoitetaan saattamaan direktiivin noudattamisen edellyttämät säännökset voimaan viimeistään 31.12.1997.

38 Toisaalta direktiivin 97/13 3 artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että telepalveluja ja/tai televerkkoja voidaan tarjota joko ilman valtuutusta tai yleisten valtuutusten tai yksittäisen toimiluvan perusteella. Tämän direktiivin 6 artiklassa säädetään yleisistä valtuutuksista, että jäsenvaltioiden on varmistettava, että valtuutusmenettelyjen osana yrityksiltä perittävillä maksuilla on ainoastaan tarkoitus kattaa näiden toimilupien myöntämisestä, käsittelystä, valvonnasta ja täytäntöönpanosta aiheutuvat hallinnolliset kulut, sanotun kuitenkaan rajoittamatta liitteen mukaisia yleispalvelun tarjoamiseen liittyviä maksuja. Sama koskee mainitun direktiivin 11 artiklassa säädettyjä yksittäisistä toimiluvista perittäviä maksuja, ainoana poikkeuksena tämän artiklan 2 kohdassa säädetty mahdollisuus periä maksuja, jos käytetään niukkoja voimavaroja.

39 Lisäksi on todettava, että kun otetaan huomioon, että direktiiviä 97/13 sovelletaan sekä voimassa oleviin että tuleviin valtuutuksiin, kuten sen johdanto-osan 26 perustelukappaleesta ilmenee, kyseisen direktiivin 22 artiklassa on otettu käyttöön siirtymäjärjestely direktiivin voimaantulopäivänä voimassa oleville valtuutuksille. Niinpä tämän artiklan 1 kohdan mukaan voimassa olevien valtuutusten saattamiseksi kyseisen direktiivin säännösten mukaisiksi myönnetään ensinnäkin yhden vuoden ylimääräinen määräaika, joka päättyi 1.1.1999. Toiseksi mainitun artiklan 2 kohdassa säädetään mahdollisuudesta jatkaa voimassa oleviin valtuutuksiin liittyvien ehtojen voimassaoloaikaa, lukuun ottamatta unionin oikeuden nojalla lopetettuja tai lopetettavia erityis- tai yksinoikeuksia luvanhaltijalle antavia ehtoja, edellyttäen, että tällä voimassaolon jatkamisella ei vaikuteta muiden yritysten unionin oikeuden mukaisiin oikeuksiin. Lopuksi saman artiklan 3 kohdassa säädetään, että siinä tarkoitetut velvoitteet on saatettava kyseisen direktiivin mukaisiksi 1.1.1999 mennessä sillä uhalla, että ne lakkaavat olemasta voimassa, ellei kyseinen jäsenvaltio ole pyynnöstä saanut komissiolta lykkäystä tähän päivämäärään.

40 Näin ollen direktiivin 97/13 22 artiklassa säädetyn siirtymäjärjestelyn mukaisesti jäsenvaltiot saattoivat vuonna 1998 joko jatkaa voimassa olevien valtuutusten ehtojen voimassaoloaikaa lukuun ottamatta niitä, joilla myönnettiin erityisoikeuksia tai yksinoikeuksia, tai saada komissiolta lykkäystä päivämäärään, jona ehdot oli saatettava direktiivin 97/13 mukaisiksi.

41 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että viestintäministeriön 9.7.2003 päivätyllä huomautuksella Telecom Italiaa vaadittiin maksamaan 41 025 043,06 euroa toimilupamaksun maksamatta olevana osana varainhoitovuodelta 1998. Tämä huomautus vahvistettiin Tribunale amministrativo regionale per il Lazion 15.12.2008 antamalla tuomiolla nro 11386 ja Consiglio di Staton 1.12.2009 antamalla tuomiolla nro 7506, ja nämä tuomioistuimet katsoivat, että maksun maksaminen vuodelta 1998 oli yhteensopivaa direktiivin 97/13 kanssa.

42 Kyseisten tuomioistuinten tällaiselle tulkinnalle ei kuitenkaan ole perustetta direktiivin 97/13 säännöksissä, eikä sitä voida hyväksyä.

43 On nimittäin niin, että ensinnäkin 21.2.2008 annetun tuomion Telecom Italia (C-296/06, EU:C:2008:106) 28 kohdassa todetaan, että direktiivin 97/13 22 artiklassa ei nimenomaisesti käsitellä valtuutusten haltijoina oleviin televiestintäyrityksiin sovellettavia maksuja, olipa kyse yleisistä valtuutuksista tai yksittäisistä toimiluvista. Ainoastaan tämän direktiivin 6 ja 11 artikla koskevat nimenomaisesti tätä kysymystä.

44 Toiseksi unionin tuomioistuin on todennut mainitun tuomion 32 ja 34 kohdassa yhtäältä, että direktiivin 97/13 22 artiklan päämäärällä ei vaikuta olevan mitään tekemistä aikaisempaan yksinoikeuteen liittyvän maksun voimassa pitämisen kanssa, ja toisaalta, että tämän direktiivin 22 artiklan 2 kohdalla evätään sellaiselta jäsenvaltiolta, joka ei ole saanut komission hyväksyntää erityis- tai yksinoikeuksien voimassa pitämiseen televiestintäalalla, mahdollisuus pitää tällaisia oikeuksia myöntävät ehdot voimassa 31.12.1997 jälkeen. Jos yksinoikeus kuitenkin peruutetaan, tällaisella peruutuksella on normaalisti vaikutuksia myös yksinoikeuden vastasuorituksena olevan maksun perimiseen.

45 Kolmanneksi unionin tuomioistuin on katsonut saman tuomion 36 kohdassa, että muodoltaan aikaisempaan yksinoikeuteen liittyvän maksun kaltainen velvoite ei kuulu direktiivin 97/13 22 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen velvoitteiden soveltamisalaan eikä tällaista maksua voida kyseisen direktiivin 25 artiklan mukaan pitää voimassa 31.12.1997 jälkeen.

46 Unionin tuomioistuin on kyllä katsonut 21.2.2008 annetun tuomion Telecom Italia (C-296/06, EU:C:2008:106) 38 kohdassa, että kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on määrittää, liittyykö pääasiassa kyseessä oleva maksu yleisten televiestintäpalvelujen alalla Telecom Italialle ennen direktiivin 97/13 voimaantuloa myönnettyyn yksinoikeuteen.

47 Tässä asian kansalliselle tuomioistuimelle palauttamisessa on kuitenkin otettava huomioon se, kuten unionin tuomioistuin on todennut mainitun tuomion 39 kohdassa, että jos oletetaan, että kyseinen maksu ei liity tällaiseen ennen direktiivin 97/13 voimaantuloa myönnettyyn yksinoikeuteen, on tutkittava, onko tällainen maksu kyseisen direktiivin 22 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu velvoite, jonka osalta voidaan soveltaa mainitussa säännöksessä säädettyä poikkeusta.

48 Kuten tämän tuomion 43 kohdassa on todettu, ainoastaan direktiivin 97/13 6 ja 11 artikla koskevat televiestintäpalveluja koskevien valtuutusten haltijoina oleviin yrityksiin sovellettavia maksuja. Yksittäisten toimilupien osalta kyseisen direktiivin 11 artiklan 1 kohdassa säädetään, että maksuilla, joita jäsenvaltiot määräävät yksittäisten toimilupien haltijoina oleville yrityksille, pyritään ainoastaan kattamaan hallinnolliset kulut, jotka liittyvät mainittujen toimilupien toteuttamisesta aiheutuvaan työhön. Samaa arviointia sovelletaan maksuihin, joita jäsenvaltiot määräävät yleisten valtuutusten osalta direktiivin 97/13 6 artiklan nojalla, jossa säädetään lisäksi yhdestä ainoasta muunlaisesta maksusta eli yleispalvelujen tarjoamiseen liittyvistä maksuista (tuomio 21.2.2008, Telecom Italia, C-296/06, EU:C:2008:106, 42 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

49 Tältä osin unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että direktiivissä 97/13 ei säädetä ainoastaan lupien myöntämismenettelyä koskevista säännöistä ja lupien sisällöstä vaan myös mainittuihin menettelyihin liittyvien sellaisten maksujen luonteesta ja laajuudesta, joita jäsenvaltiot voivat määrätä telepalvelualan yrityksille. Tältä direktiiviltä vietäisiin tehokas vaikutus, jos jäsenvaltiot voisivat vapaasti päättää alan yrityksiltä perittävistä veroluonteisista maksuista (ks. vastaavasti tuomio 18.9.2003, Albacom ja Infostrada, C-292/01 ja C-293/01, EU:C:2003:480, 36 ja 38 kohta).

50 Tällaiset muut kuin direktiivin 97/13 6 ja 11 artiklassa säädetyt maksut lisäisivät huomattavasti veroja ja maksuja, joita jäsenvaltiot voivat nimenomaan määrätä tämän direktiivin nojalla, ja loisivat televiestintäpalvelujen vapaalle tarjoamiselle merkittävän esteen, mikä on niiden tavoitteiden vastaista, joihin unionin lainsäätäjä pyrkii, ja poikkeaa mainituilla direktiivillä vahvistetuista yhteisistä puitteista (ks. vastaavasti tuomio 18.9.2003, Albacom ja Infostrada, C-292/01 ja C-293/01, EU:C:2003:480, 40 ja 41 kohta).

51 Näin ollen direktiivin 97/13 22 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu voimassa olevien valtuutusten ehtojen käsite kattaa erilaisia oikeuksia ja velvoitteita, mutta siihen eivät kuitenkaan sisälly valtuutusten haltijoina oleville televiestintäyrityksille määrätyt maksut. Tämä käsite kattaa kyseisen direktiivin 22 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun ilmauksen ”velvoitteet”, ja tämä ilmaus ei näin ollen voi koskea maksua, joka televiestintäyritykselle määrätään ilman mitään yhteyttä sille myönnetyn valtuutuksen käyttöehtoihin (ks. vastaavasti tuomio 21.2.2008, Telecom Italia, C-296/06, EU:C:2008:106, 41, 43 ja 44 kohta).

52 Kaiken edellä esitetyn perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 97/13 22 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että se on esteenä kansalliselle säännöstölle, jolla jatketaan vuoden 1998 osalta televiestintäyritykselle, jolla oli voimassa oleva valtuutus kyseisen direktiivin voimaan tullessa, asetettua velvollisuutta maksaa maksu, joka lasketaan liikevaihdon perusteella eikä ainoastaan yleisten valtuutusten ja yksittäisten toimilupien myöntämisestä, käsittelystä, valvonnasta ja täytäntöönpanosta aiheutuvien hallinnollisten kulujen perusteella.

Toinen kysymys

53 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy toisella kysymyksellään, onko unionin oikeutta tulkittava siten, että siinä edellytetään kansallista tuomioistuinta olemaan soveltamatta sellaisia kansallisia menettelysääntöjä, joiden perusteella tuomioistuinratkaisu on oikeusvoimainen, kun soveltamatta jättäminen antaisi mahdollisuuden korjata jonkin unionin oikeuden säännöksen rikkomisen.

54 Aluksi on todettava, ettei unionin tuomioistuimen käytettävissä olevasta asiakirja-aineistosta ilmene selvästi, että Consiglio di Staton 1.12.2009 antaman tuomion nro 7506 oikeusvoima voisi pääasian osalta sitoa ennakkoratkaisua pyytänyttä tuomioistuinta.

55 Telecom Italia ja komissio toteavat tästä, että Consiglio di Staton 1.12.2009 antamaan tuomioon nro 7506 johtaneen asian ja pääasian kohde ovat erilaiset, koska ensin mainittu asia koski velan olemassaoloa, kun taas pääasia koskee kyseisen velan maksamatta olevaa osaa, ja näin ollen kysymys ei ole oikeusvoimasta. Italian hallitus sitä vastoin väittää, että se, että kyse on samoista asianosaisista ja että pääasiassa esitetyt kysymykset sekä Consiglio di Staton tuomiossa ratkaistut kysymykset ovat samoja, velvoittaa ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen noudattamaan viimeksi mainittua tuomiota oikeusvoiman nojalla.

56 On kuitenkin huomautettava, että kansalliseen oikeusjärjestykseen kuuluvien säännösten tulkinnan osalta unionin tuomioistuimen on lähtökohtaisesti perustettava ratkaisunsa ennakkoratkaisupyynnöstä ilmeneviin luonnehdintoihin. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan on nimittäin niin, että unionin tuomioistuimella ei ole toimivaltaa tulkita jäsenvaltion sisäistä oikeutta (tuomio 10.1.2019, ET, C-97/18, EU:C:2019:7, 24 kohta).

57 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että pääasia perustuu samaan aineelliseen oikeussuhteeseen kuin se, joka johti Consiglio di Staton 1.12.2009 antamaan tuomioon nro 7506, mutta se eroaa viimeksi mainittuun tuomioon johtaneesta asiasta sen vuoksi, että vaadittu maksu on luonteeltaan liitännäinen kyseisessä asiassa kyseessä olleeseen maksuun nähden. Joka tapauksessa ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkastettava, kattaako kyseisen tuomion oikeusvoima kansallisen oikeuden mukaan nyt käsiteltävän asian tai siihen liittyviä seikkoja, ja tarvittaessa tutkittava kyseisessä oikeudessa säädetyt seuraukset.

58 Koska unioni ei ole antanut asiasta säännöksiä, jäsenvaltioiden asiana on nimittäin antaa sisäisessä oikeusjärjestyksessään oikeusvoiman periaatteen soveltamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt jäsenvaltioiden menettelyllisen autonomian periaatteen nojalla. Nämä säännöt eivät kuitenkaan saa olla epäedullisempia kuin ne säännöt, jotka koskevat samankaltaisia jäsenvaltion sisäiseen oikeuteen perustuvia tilanteita (vastaavuusperiaate), eikä niillä saada tehdä unionin oikeusjärjestyksessä tunnustettujen oikeuksien käyttämistä käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi (tehokkuusperiaate) (tuomio 3.9.2009, Fallimento Olimpiclub, C-2/08, EU:C:2009:506, 24 kohta).

59 Jos ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo tässä yhteydessä, että Consiglio di Staton 1.12.2009 antaman tuomion nro 7506 oikeusvoima ei ole ratkaiseva pääasian ratkaisemiseksi, kyseisen tuomioistuimen on tulkittava sovellettavaa kansallista oikeutta mahdollisimman pitkälle direktiivin 97/13 sanamuodon ja tarkoituksen mukaisesti direktiivistä johtuvien velvoitteiden noudattamiseksi. Kuten unionin tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, tämä velvollisuus tulkita kansallista oikeutta yhdenmukaisesti unionin oikeuden kanssa on erottamaton osa EUT-sopimuksella luotua järjestelmää, sillä näin kansalliset tuomioistuimet voivat toimivaltansa rajoissa varmistaa unionin oikeuden täyden tehokkuuden, kun ne ratkaisevat käsiteltäväkseen saatettuja asioita. Se edellyttää, että kansallinen tuomioistuin ottaa tarvittaessa huomioon kansallisen oikeuden kokonaisuudessaan arvioidakseen, missä määrin kansallista oikeutta voidaan soveltaa niin, ettei tästä aiheudu unionin oikeuden ja erityisesti direktiivin 97/13 kanssa ristiriitaista lopputulosta (ks. vastaavasti tuomio 8.11.2016, Ognyanov, C-554/14, EU:C:2016:835, 59 ja 66 kohta).

60 On täsmennettävä, että yhdenmukaista tulkintaa koskeva vaatimus sisältää kansallisille tuomioistuimille, myös asiaa ylimpänä oikeusasteena käsitteleville, velvollisuuden muuttaa tarvittaessa vakiintunutta oikeuskäytäntöä, jos se perustuu sellaiseen kansallisen oikeuden tulkintaan, joka ei sovi yhteen unionin oikeuden kanssa (ks. vastaavasti tuomio 11.9.2018, IR, C-68/17, EU:C:2018:696, 64 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

61 Niinpä kansallinen tuomioistuin ei voi katsoa pätevästi, että sen on mahdoton tulkita kansallista säännöstä unionin oikeuden mukaisesti, vain sen takia, että sitä on vakiintuneesti tulkittu tavalla, joka ei sovi yhteen unionin oikeuden kanssa, tai että toimivaltaiset kansalliset viranomaiset soveltavat sitä tällä tavoin (tuomio 24.6.2019, Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, 79 kohta).

62 Nyt käsiteltävässä tapauksessa on niin, että – kuten ensimmäiseen kysymykseen annetusta vastauksesta ilmenee – Consiglio di Stato on katsoessaan 1.12.2009 antamassaan tuomiossa nro 7506, että Telecom Italialta, joka oli direktiivin 97/13 voimaantulopäivänä voimassa olleen valtuutuksen haltija, vuodelta 1998 vaadittu maksu oli maksettava, tulkinnut – kuten ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen annetusta vastauksesta ilmenee – kansallista oikeutta siten, että se ei ole yhteensoveltuva unionin oikeuden kanssa, sellaisena kuin unionin tuomioistuin on tulkinnut sitä 21.2.2008 antamassaan tuomiossa Telecom Italia (C-296/06, EU:C:2008:106).

63 Näin ollen tämän tuomion 59 kohdassa tarkoitetussa tilanteessa ennakkoratkaisua pyytäneellä tuomioistuimella on velvollisuus varmistaa unionin oikeuden täysi vaikutus jättämällä tarvittaessa omasta aloitteestaan soveltamatta Consiglio di Staton 1.12.2009 antamassaan tuomiossa nro 7506 tekemää tulkintaa, kun tämä tulkinta ei ole yhteensopiva unionin oikeuden kanssa (tuomio 8.11.2016, Ognyanov, C-554/14, EU:C:2016:835, 70 kohta).

64 Jos ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin sitä vastoin katsoo, että kansallisen oikeuden mukaan Consiglio di Staton 1.12.2009 antaman tuomion nro 7506 oikeusvoima kattaa pääasian ja määrittää siten pääasiaan annettavan ratkaisun, on muistutettava oikeusvoiman periaatteen tärkeydestä sekä unionin oikeusjärjestyksessä että kansallisissa oikeusjärjestyksissä. Sekä oikeusrauhan ja oikeussuhteiden vakauden että hyvän lainkäytön varmistamiseksi on näet tärkeää, että käytettävissä olevien oikeussuojakeinojen käytön tai näitä oikeussuojakeinoja varten säädettyjen määräaikojen päättymisen jälkeen lainvoimaisiksi tulleita tuomioistuinten ratkaisuja ei voida enää saattaa kyseenalaisiksi (tuomio 3.9.2009, Fallimento Olimpiclub, C-2/08, EU:C:2009:506, 22 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 11.9.2019, Călin, C-676/17, EU:C:2019:700, 26 kohta).

65 Tästä vakiintuneessa oikeuskäytännössä on todettu, että unionin oikeudessa ei edellytetä kansallista tuomioistuinta olemaan soveltamatta muun muassa sellaisia kansallisia menettelysääntöjä, joiden perusteella ratkaisu on lainvoimainen, vaikka tämä antaisikin mahdollisuuden korjata jonkin unionin oikeuden säännöksen rikkomisen, olipa se luonteeltaan minkälainen hyvänsä (ks. vastaavasti tuomio 21.12.2016, Gutiérrez Naranjo ym., C-154/15, C-307/15 ja C-308/15, EU:C:2016:980, 68 kohta).

66 Näin ollen unionin oikeudessa ei edellytetä sitä, että kansallisen lainkäyttöelimen olisi lähtökohtaisesti purettava oikeusvoimainen ratkaisunsa ottaakseen huomioon asian kannalta merkityksellisen unionin tuomioistuimen antaman unionin oikeuden säännöksen tulkinnan (tuomio 11.9.2019, Călin, C-676/17, EU:C:2019:700, 28 kohta).

67 Joka tapauksessa on muistutettava, että periaate, jonka mukaan jäsenvaltion on korvattava sen syyksi luettavalla unionin oikeuden rikkomisella yksityisille aiheutetut vahingot, on erottamaton osa perussopimuksella luotua järjestelmää, olipa vahingon aiheuttamiseen syyllistynyt lainsäätäjä, tuomiovallan käyttäjä tai toimeenpanovallan käyttäjä (tuomio 30.9.2003, Köbler, C-224/01, EU:C:2003:513, 30 ja 32 kohta).

68 Kun otetaan huomioon tuomiovallan olennainen tehtävä unionin sääntöihin perustuvien yksityisten oikeuksien suojelussa, näiden sääntöjen täysi tehokkuus vaarantuisi ja niissä tunnustettujen oikeuksien suoja heikentyisi, jos yksityiset eivät voisi tietyillä edellytyksillä saada korvausta silloin, kun heidän oikeuksiaan on loukattu sellaisella asian ylimpänä oikeusasteena käsittelevän jäsenvaltion tuomioistuimen ratkaisulla, jolla rikotaan unionin oikeutta (tuomio 30.9.2003, Köbler, C-224/01, EU:C:2003:513, 33 kohta).

69 Lisäksi on todettava, että etenkään sen vuoksi, että unionin oikeudesta johtuvien oikeuksien loukkausta lopullisella ja siis lainvoimaisella ratkaisulla ei voida normaalisti enää poistaa, yksityisiltä ei voida riistää mahdollisuutta vedota valtion vahingonkorvausvastuuseen ja saada tätä kautta unionin oikeudessa myönnetyille oikeuksilleen oikeussuojaa (tuomio 24.10.2018, XC ym., C-234/17, EU:C:2018:853, 58 kohta).

70 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee siten, että Telecom Italia on nostanut pääasiassa Italian valtiota vastaan siviilioikeudellista vastuuta koskevan kanteen lainkäyttötehtävän virheellisen hoitamisen vuoksi ja että Corte d'appello di Roma on hyväksynyt vaatimuksen todeten, että Consiglio di Stato oli selvästi rikkonut unionin oikeutta.

71 Kaiken edellä esitetyn perusteella toiseen kysymykseen on vastattava, että unionin oikeutta on tulkittava siten, että siinä ei edellytetä, että kansallinen tuomioistuin jättää soveltamatta sellaisia kansallisia menettelysääntöjä, joiden perusteella tuomioistuinratkaisu on oikeusvoimainen, vaikka tämä antaisi mahdollisuuden korjata jonkin unionin oikeuden säännöksen rikkomisen, mikä ei estä asianomaisten mahdollisuutta vedota valtion vahingonkorvausvastuuseen ja saada tätä kautta unionin oikeudessa myönnetyille oikeuksilleen oikeussuojaa.

Oikeudenkäyntikulut

72 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Telepalvelualan yleisten valtuutusten ja yksittäisten toimilupien yhteisistä puitteista 10.4.1997 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/13/EY 22 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että se on esteenä kansalliselle säännöstölle, jolla jatketaan vuoden 1998 osalta televiestintäyritykselle, jolla oli voimassa oleva valtuutus kyseisen direktiivin voimaan tullessa, asetettua velvollisuutta maksaa maksu, joka lasketaan liikevaihdon perusteella eikä ainoastaan yleisten valtuutusten ja yksittäisten toimilupien myöntämisestä, käsittelystä, valvonnasta ja täytäntöönpanosta aiheutuvien hallinnollisten kulujen perusteella.**

2) **Unionin oikeutta on tulkittava siten, että siinä ei edellytetä, että kansallinen tuomioistuin jättää soveltamatta sellaisia kansallisia menettelysääntöjä, joiden perusteella tuomioistuinratkaisu on oikeusvoimainen, vaikka tämä antaisi mahdollisuuden korjata jonkin unionin oikeuden säännöksen rikkomisen, mikä ei estä asianomaisten mahdollisuutta vedota valtion vahingonkorvausvastuuseen ja saada tätä kautta unionin oikeudessa myönnetyille oikeuksilleen oikeussuojaa.**

Allekirjoitukset